

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Nov vinski davek.

Našim vinogradnikom se obeta zopet nov udarec. Še nismo preboleli lanske vinske krize, pa nas že čaka nova šiba. Več ko polovico lanskega pridelka smo morali sami popiti, tako slaba je bila kupčija. Namesto vnanjim kupcem smo morali vino doma na drobno prodajati, sosed sosedu. Povsod so se odpirali vinotoči, da se je izpraznila posoda za nov pridelek. In letos? Letos bo kupčija in cena še slabši kakor lani, tako da se s strahom poprašujemo, kaj bo z našim vinarstvom, če pojde tako naprej.

In v tem skrajno neugodnem in kritičnem položaju, ko bi naša vinska kupčija nujno potrebovala, da se tudi za njo kaj stori, pride finančni minister z novimi načrti, po katerih se ima vpeljati splošen davek na vino in sicer davek, ki naj bi znašal po 4 K od vsakega hektolitra. Zgodilo se je to v seji državne zbornice dne 26. oktobra t. l. in sicer o priliki, ko je obdelaval državni proračun, ki izkazuje letos izredno visok primanjkljaj in za katerega je treba iskati pokritja, kjer je še količkaj mogoče.

Proti tej nameri, da bi se vpeljal nov vinski davek, se moramo braniti z vsemi silami. Ta davek lahko pokoplje našega vinogradnika.

Ako se je naše vinogradništvo v zadnjem času tako lepo razvilo, pripisati je to ugodnim cenam, ki smo jih imeli do zadnjega časa. Obetali so se nam lepi dohodki, in tako je vidno napredovalo naše vinogradništvo. Vse to se je pa na mah obrnilo. Vina je po novih vinogradih naenkrat toliko, da ne gre v denar. Konkurenca je čim dalje večja, cena čim dalje slabša. Vrh vsega se pa ljudje odvajajo od pijače! V takih razmerah bi bila nujna naloga naše države, da stori kaj za povzdigo vinske trgovine.

Namesto tega skuša vpeljati nov davek! Naglašajo se sicer, da bodo ta davek trpeli gostilničarji in vinski trgovci, ali v resnici ga bodo trpeli naši vinogradniki. Naši vinogradniki ga bodo morali plačevati in naj se stvar obrne kakorkoli. Če bodo na novo obdačeni gostilničarji vino podražili, se bo vinopitje znižalo na korist piva. Vino ne bo šlo v denar in kupčija bo zastajala na škodo kmetu. Bolj verjetno pa je, da bo moral kmet zaradi davka vinsko ceno znižati in tako bo tepen, kakorkoli se stvar obrne.

Gostilničarji in vinogradniki že sklicujejo po vinskih krajih shode, na katerih protestirajo proti vpeljavi novega vinskega davka. Tudi nam je treba, da povzdignemo svoj glas v obrambo našega vinogradništva.

Ako se ima v pokritje državne potrebe vpeljati kak vinski davek, naj se vpelje na vnanja vina, ki se vpeljujejo iz Ogrskega in drugih držav v našo državno

polovico, tedaj na vina, ki delajo škodo našemu pridelku, ne pa na naš domač pridelek! —r—

Gospodarski vajenci in posli.

Kmetovalcu je treba dandanes več pouka kakor nekdanj, če hoče izkoriščati novejšo izkušnjo in z vspehom napredovati pri svojem gospodarstvu. Treba mu je dobrega pouka, tako kakor n. pr. obrtniku. Če se hoče kdo rokodelstva poprijeti in postati dober mojster, se ga mora dobro naučiti. Najprej se ga mora učiti kot vajenec, naj si bo doma pri očetu ali pa pri kakem drugem dobrem mojstru. Če mogoče, obiskuje v tem času tudi obrtno-nadaljevalno šolo ali pozneje obrtno šolo, da se več nauči za svojo prihodnost. Po končanem poduku gre kot pomočnik v službo, da nabira izkušnje, da spoznava potrebe svoje obrti in da se na ta način kolikor mogoče izpopolnjuje v svoji stroki.

In tako kakor obrtnik skrbi vsak stan za svojo strokovno izobrazbo.

Izjemo dela le kmetijski stan, ki skrbi vse premalo za svoj napredek. Še več! Kmetijski stan skrbi za vse druge stanove bolj kakor sam za se. Kmetijski stan zalaga naše uradništvo, zalaga naše obrtnike, dočim stori sam za se prav malo.

Kar se naš kmet nauči, nauči se pri očetu. To je pa za današnji čas premalo! Ne rečem, v rokah dobrega gospodarja se sin veliko dobrega navadi ali to ne zadoštuje pri današnjih do celia izpremenjenih razmerah. Če pozna sin edino le domačo kmetijo, je izdaten napredek silno težaven. Sin bi se moral nekoliko več navaditi kakor je pri očetu mogoče, in zato je potrebno, da pogleda tudi na druga dobra gospodarstva. Zlasti velja to tudi za take sinove, ki so doma odveč in ki bi radi ostali pri kmetiji. Kdor utegne, naj pošlje svojega sina, ki ga je odločil za dom, v kmetijsko šolo. Kdor tega ne more, naj ga odda za nekaj časa v poduk h kakemu dobremu gospodarju. Naj se kmetski sin vadi tudi pri drugem gospodarju kmetovati. To je nujno potrebno zlasti pri takih gospodarjih, kjer ni doma zadostnega in potrebnega pouka. Kakor rokodelski učenec in pomočnik ravno tako bi morali kmetski fantje v pouk in službo k dobrim gospodarjem. Če ni doma nobene prilike, priučiti se n. pr. dobri živinoreji, dobri strežbi itd., kaj ni v tem slučaju prav, da pride sin za nekaj časa v hišo, kjer se živini dobro streže in kjer je vsled tega živina lepa in dobra za užitek? Gotovo! Kmetski sin se bo v takem hlevu, kjer se živini redno in dobro streže, veliko dobrega naučil za svoje poznejše gospodarstvo. In kar velja v živinoreji, to velja tudi za vse drugo naše gospodarstvo. Kmetski mladenčji bi se na dobrih gospodarstvih vežbali

v vsem, kar potrebujemo danes za zboljšanje našega gospodarstva.

Pomagano bi bilo s tem kmetskim mladenčcem, ki bi se na ta način bolj pripravili za svoj poklic, pomagano bi bilo pa tudi gospodarjem, ki bi na ta način lažje prišli do potrebnih poslov in gospodarskih pomočnikov.

V zadnjem času je opozoril na važnost gospodarskih vajencev tudi dvorni svetnik dr. Ernst Mischler, ki toplo priporoča vpeljavo gospodarskih vajencev po izgledu rokodelskih vajencev in sicer ne le s tega stališča, ker bi se s tem kmetski fantje bolj izvežbali za svoj poklic, ampak tudi s tega stališča, ker bi se na ta način dobilo bolj sposobne posle in sčasoma tudi več poslov v službo kakor pa sedaj.

—r—

Politični pregled.

Državni zbor je 26. novemb. nadaljeval razpravo o nujnih predlogih v varstvo narodnih manjšin. Razni govorniki so si očitali marsikaj. Slednjič je dr. Stölzl predlagal, da se izvoli odsek 52 članov, ki naj v treh mesecih izdelata načrt jezikovnega zakona za vso državo. To je posredovalni predlog, ako vsi predlagatelji umaknejo svoje. Dr. Glabinski izjavi, da bodo Poljaki glasovali za nujnost samo tega predloga, dasi jezikovno vprašanje spada v deželne zборе.

Ker so vsi predlagatelji po dolgi obravnavah umaknili svoje nujne predloge, obveljal je z veliko večino predlog dr. Stölzla, proti so glasovali samo češki radikalci.

„Slovanska Jednota“ je imela sejo, v kateri je sklepala o nadaljni svoji taktiki. V prvi vrsti o tem, ako so se razmere v toliko zboljšale, da kaže tudi „Slovanski Jednoti“ privoliti v prvo čitanje proračunskega provizorija. Zdi se, da bodo izstopili iz „Slovanske Jednote“ češki radikalci; vznevoljeni so bili že zaradi tega, ker je „Slovanska Jednota“ v petkovi seji glasovala za zgornji posredovalni Stölzlov predlog, vsled katerega se ima izvoliti odsek 52 udov z nalogom, da se glede ureditve narodnih stvari in tozadevnih zakonskih načrtov in predlogov, ki se v bodoče odkažejo temu odseku, posvetuje oziroma se na različne razmere, obstoječe v raznih kronovinah in deželah in o tem poroča zbornici v teku treh mesecev.

Ta teden se je zopet nadaljevala razprava o nujnih predlogih glede manjšinskih šol. Eni poslanci menijo, naj se stvar reši v državnem zboru, drugi pa da v deželnih zborih. Sumljivo je, da se je učni minister Stürgke izrekel za deželne zборе, vedoč, da Nemci v teh ne privolijo pravic Slovanom. To bi češkim radikalcem lahko odprlo oči.

„Slov. Jednota“ se je 1. dec. posvetovala, pod kakim pogojem dopusti proračunski provizorij. Sklenila je: naj se prej zahteva od poljskega kluba, da poda konkretni in jasni odgovor o tem, kako izjavo bi „Poljski klub“ podal pri prvem branju proračuna. Od odgovora „Poljskega kluba“ je odvisno, kak bo sklep današnje seje „Slovanske Jednote“. Abo bo „Poljski klub“ odgovoril, da bo v svoji izjavi pri prvem branju proračuna zahteval rekonstrukcijo kabineta in da bo, ako se do drugega branja proračuna rekonstrukcija ne izvrši, glasoval pri drugem branju proti vladi ali se vsaj odstranil od glasovanja, tedaj bo morda „Slovanska Jednota“ sklenila, da pripusti prvo branje proračuna. Vsekakor je vse radovedno na odgovor „Poljskega kluba“.

Poslanec Mühlwert je interpeliral domobranskega ministra v zadevi aretiranega nadporočnika Hofrichterja. Na tega leti tolik sum, da je poslal častnikom generalnega štaba ciankalijeve praške, da so ga aretirali in je poveljujoči general ukazal vojaško preiskavo. A stvar je zmiraj bolj zamotana, ker se je zopet en stotnik ustrelil boječ se osumljenja.

Češki radikalci hočejo stati na stališču, da ni državni zbor mesto, na katerem naj bi se razpravljalo o čeških jezikovnih zadevah, ampak da o tem sklepati in odločevati ima edino le češki deželni zbor. Kakor se vidi, so se postavili češki radikalci na skrajno egoistično stališče in se presneto malo brigajo za usodo drugih slovanskih bratov, posebno pa južnih Slovanov v Primorju, na Štajerskem in na Koroškem, kjer sestavljajo večino deželnih zborov naši narodni nasprotniki.

„Neue Freie Presse“ se boji, da bode stal letošnji proračunski provizorij glave nemških ministrov dr. Schreiner-ja,

Hochenburger-ja in Ritt-a. Saj je že skrajni čas, da se ta bojazen enkrat obistini.

Ogrske zmešnjave še trajajo dalje. Cesar je zaslišal razne politike, a se ne more odločiti, noče privoliti ni v vojaške koncesije ni v samostojno ogrsko banko. Justh-ova skupina pa zadnje posebno zahteva. Kakor kaže, bodo še dalje mešetarili.

Nemški državni zbor se je v Berlinu snedel dne 30. nov. Cesar naglašja dobra razmerja z vsemi vevlastmi in imenuje trozvezo — Nemčijo-Avstro-Ogrsko in Italijo — garancijo evropskega miru.

V Rusiji je revizija vojaških oskrbovališč dokazala, da nezvesti uradniki poneverijo okrog 100 milijonov na leto.

Francija bo še letos graditi začela dve bojni ladiji. Do leta 1915 hoče izgotoviti 19 bojnih ladij. Ker tudi Nemčija pomnožuje svoje brodogradnje in pritiska na svojo zaveznico Avstrijo, da isto stori, zato je Anglija zelo v skrbeh.

Rusija namerava Finsko popolnoma priklopiti ter jo tako pripraviti ob dosedanje avtonomijo.

Portugalski kralj Manuel je obiskal angleški dvor in v Parizu francoskega predsednika. Časniki menijo, da je to potovanje v zvezi z ženitvijo.

O balkanski zvezi poročajo listi. Da se na Balkanu vzdrži status quo, baje Turki želé ožjega stika z Bolgarijo, Srbijo in Črnogoro. — Temu tudi ne nasprotuje, ko listi pišejo o obisku cara Ferdinanda pri srbskem kralju Petru v Belem gradu. Oba kralja sta povdarjala v svojih nagovorih, da je bodočnost Jugoslovanov na Balkanu v skupnem delu Srbov in Bolgarov.

V Črni gori je vojno sodišče izreklo sodbo o zaroti, ki je hotela odstraniti sedanjega kneza Nikico in njegovo vladno ter princa Danilo proglasiti za vladarja. Štirje so obsojeni na smrt in bili 1. decembra že umorjeni.

Angleška Indija je dobila ustavo, ki je pa prikrojena ugodno za vladno bolj nego za domačine.

Avstralija je za svoje zvezne države vsled senatovega sklepa dobila novo glavno mesto, ki se zove: Yas-Candbema. Tja se preseli radi uprave zvezni svet.

Zabavi in pouku.

Profesor dr. Josip Marinko.

(Dalje.)

6.) L. 1899/900 sprejetih gimnazijcev 53, ljudskih 6.

1. semester dohodki . . . gld. 1178:27

troški . . . „ 1036:46

2. semester dohodki . . . kron 1707:14

troški . . . „ 1471:60

7.) L. 1900/1 sprejetih gimnazijcev 59, ljudskih 6.

1. semester dohodki . . . kron 2095:92

troški . . . „ 1767:25

Knezoškof dr. Jeglič je kot lani zopet poslal 100 kron.

2. semester dohodki . . . kron 1559:01

troški . . . „ 1115:14

8.) L. 1901/2 sprejetih dijakov: 64 + 6.

1. semester dohodki . . . kron 2177:72

troški . . . „ 2078:37

2. semester dohodki . . . „ 1384:39

troški . . . „ 1070:11

9.) L. 1902/3 sprejetih 61 + 6.

celoletni dohodki . . . kron 2069:28

troški . . . „ 2090:43

To leto se je prikazal prvi primanjkljaj.

10.) L. 1903/4 sprejetih 55 + 11.

dohodki kron 1854:97

troški „ 2029:17

Torej še večji primanjkljaj.

11.) L. 1904/5 sprejetih 58 + 9.

dohodki kron 3545:36

troški „ 3455:63

Omenja se le, da je bolni župnik Dobnikar daroval 160 kron, mestni zastop 150 kron, iz hranilnice se vzdignilo 150 kron.

12.) L. 1905/6 sprejetih 58 + 8.

dohodki kron 4639:17

troški „ 4581:11

To leto so mestne gospe v Čitalnici priredile predstavo v korist dijaške kuhinje s prispevkom 150 kron; dr. Slanec je na-

bral pri sodnjih obravnavah 140 kron poleg navadnega daru, župan Vehovec iz Žužemberka nabral 100 kron. Pozneje je izročil dr. Slanec neko sodno kazeno 200 kron; posojilnica v Kandiji je darovala 200 kron; mestna hranilnica 150, kranjska v Ljubljani 100 kron; dr. Šegula za kazensko zadevo 50 kron; † proš ljubljski dr. Kulavc je volil 200 kron.

13.) L. 1906/7 sprejetih 58.

dohodki kron 3671:31
troški „ 3664:36

Ker je voditelj dr. Marinko na spomlad moral radi boleznj v sopilih odpotovati v orijent, je do njegovega poyratka okrog dva meseca nadzoroval dijaško kuhinjo kanonik Zlogar ter se prepričal o lepem redu, snagi in okusni hrani. — V tem letu se je po priporočilu duhovščine v Mirni peči in St. Vidu dobilo več voz naturalij. — Umrl je velik dobrotnik zlatomašnik Fr. Grivec.

14.) L. 1907/8 sprejetih 56 + 12.

dohodki kron 4353:14
troški „ 4199:11

Darovi so prepričlo prihajali.

15.) L. 1908/9 dohodki kron 4091:52
troški „ 4322:07

Ako soštejemo vse svote teh 15 let, dobimo ogromno število blizo 52.000 kron darov, katere je v veliki večini nabral dr. Marinko sam med svojimi prijatelji in znanci. In če pogledamo izkaze, ki so se sproti objavljali v „Dol. Novicah“, zopet opazimo dejstvo, da je večina dobrotnikov za dijaško kuhinjo bila naša požrtvovalna duhovščina, kateri se tako rado oponaša, da je nasprotnica omike. Med posvetnimi rodoljubi pa po izkazih največ daruje dr. Slanec. A to so bili le denarni darovi, koliko živil je še naprosil in dobil prof. Marinko, je bilo tudi zaznamovano v sprotih izkazih v „Nov“. Koliko tisoč kron vrednosti so iznašale naturalije, se ne da presoditi in tudi ni treba — ker darovalo se je po krščanskem načelu: naj ne ve levica, kar je dala desnica.

Kdor je kedaj pogledal v kuhinjske tajnosti, se bo čudil, ako izve, da sta dijaško kuhinjo oskrbovali redoma le dve osebi. In te dve sta kuhali in postregli povprečno 50 do 70 dijakom na leto. Kako je bilo to mogoče? Nehvaležno bi bilo, ako bi ne omenili tu profesorjeve sestre Katarine, katera je ves čas bratu vodila gospodinjstvo in prevzela tudi skrb za dijaško kuhinjo s samo eno pomočnico. Vsled opazovanja lahko trdimo, da bi kuhinja tudi pri večjem osobju ne bila bolje uspevala — in zato se je prvotni sklep o voditeljstvu kuhinje kaj dobro obnesel. Seveda je tak uspeh le mogoč, kjer se ne dela iz častihlepja, nego iz ljudomilosti in krščanske ljubezni do bližnjega. Marsikateri dijak, ki je že zdaj v višji službi samostojen gospod, se bo hvaležno spominjal slovenskega dekleta, ki mu je rezalo potrebnega kruha. Nadejati se je pa tudi, da se bodo nekdanji podpiranci dejansko spominjali svoje „Dijaške kuhinje v Novem mestu.“

(Konec pride.)

Iz lovske torbe starega Nimroda.

Spisal Iv. P.

(Dalje.)

II.

Popravek. V prvem delu tega spisa so po nesreči izostale v 8. vrsti — od zadaj števisi — zelo važne besede, pojasnjujoče ime „Nimrod“. Dotični stavek se ima glasiti: „V prvi Mojzesovi knjigi našteva pisatelj starodavne očake, ki so prvi začeli gojiti to ali ono umetnost ali rokodelstvo, n. pr. glasbo, rudarstvo, kovaštvo itd. Vmes je tudi „Nimrod“, ki ga sv. knjiga lepo počasti, češ „da je bil velik lovec pred Gospodom.“ On je bil tedaj prvi lovec na svetu itd. — Druge tiskovne pomote, n. pr. pod A. „ljuknjo“ nam. pravilne pisave „luknjo“ — in ednino nam. množine „luknje“ nam pisatelj milostno odpušča, pač pa večjo paznost priporoča.

C. *Kako sem postal lovec?* Menda so mi Rojenice že v zibko položile puško, ker sem od prve mladosti ljubil prirodo in vse, kar je žnjo v zvezi. Ko smo se otroci igrali „konjičke“ in se drvili po cestah z vozički ali brez njih, smo jo vselej zavili v gozd „hrvaška hosta“ ter imeli ondi svoj direndež. Eni so trgali cvetlice, drugi so naredili na nizko visečih vejah gugalnice in se po otroški zabavali z raznimi igrami. Gozd me je s posebno močjo vabil v svojo senco. — Rad sem pregledoval knjige z naslikanimi ptici in drugimi živalmi ter obiskoval grajskega lovca „Lukca“ na Mlaki, ki je imel take knjige ter v sobi celo razstavo nagačenih živali. „Lukey“ je bil sloveč lovec, izurjen v vseh načinih in zvijačah, kako se divjačina v pest dobi. Fran-

coskemu generalu Marmontu, ki je bil guverner v Ljubljani in napravil pri gradu Tivoli zverinjak, je preskrbel mlade medvede. S smrtno nevarnostjo jih je vzel iz brloga v „Veliki gori“ ter potlačil v vrečo. Ni bil daleč ž njimi, ko prisopiha starka in čuvisi cviljenje svojega zaroda vsa razjarjena začne premetavati vrečo, ki jo je Lukec odložil in se umaknil za debelo hojo. Tu je z napeto puško čakal ugodnega trenutka in ustrelil medvedko, ne dolgo potem pa še medveda. Za mladiče je dobil od francoskega generala, ki je bil večkrat na lovu v Ribnici, obilno nagrado. Ta odlični lovec „Lukey“, dalje njegov tovariš Pivčan „Marko“ in pa „Tržec“, mojster v strelu na kljunača in kozico, so bili moji osebni prijatelji. —

Ptiče, ki so letali v zraku in posedali na drevje, sem cele ure opazoval in v svoji ptičji ljubezni se nekoč tako spozabil, da sem šel s svojim tovarišem enake modrosti v cerkev, pokleknil k stranskemu altarju in prosil Boga, da bi se smel, kedar bi hotel, v ptiča spremeniti. Dejal sem tovarišu: „Le pomisli, kako bi bilo prijetno, frfotati visoko pod nebom, preletavati se z enega drevesa na drugega, s te strehe na ono, zlasti pa — „frrr“ — bliskoma uiti, kedar bi naju hotel kdo našeskat, bodisi oče, mati, učitelj, poreden šolar ali kdorsibodi. Še nikomur nisem te otročarije pravil, toda danes je šinila na dan iz množine spominov. Čislani bravci me bodo saj bliže spoznali in vedeli, kakšne muhe so me pikale že v otroški dobi. Nebo me takrat ni uslišalo, ter dovolilo, da se spremenim v kakega kosa, narbolj pri ljubljenega ptiča, o katerem poje narodna ribniška: „Lejpu mi poje črni kus tam v zelenem bukovi.“ Pač pa sem v marsičem ostal „tič“ do današnjega dne, čeprav zadnji čas s povešeno, zlomljeno perutnico. —

Gospodski lovci, ki sem jih tako rad ogledoval, kedar so v svoji zeleni opravi, s perjem za klobuki, ponosno korakali na lov, so hodili k nam v gostilno. Mati so bili izvrstna kuharica in so imeli vsak večer mnogo dela s pripravo raznovrstne divjačine. Vseskozi so se na ognjišču pekli in pražili zajci, srne, vidre, kljunači, jerebice, divje race in kozice. Jaz sem imel vselej nalogo, vrteti raženj nad žrjavico in zajca peči. Če je kak cafetelj špeha odletel v ponev, je bil seveda moj. —

V dijaških letih je bila moja narvečja zabava lov. Ko sem ustrelil pod „Veliko goro“ ob znameniti vodi „Ribnica“ divjo raco, in sicer ravno srednjo, na katero sem visoko v zrak pomeril, dalje krugulja, mnogo brinovk in vereric, sem se že zavedal svojih lovskih zmognosti in mislil, da imam pravico, za klobukov trak zatekniti krivo perjice divjega racmana. — Moja nepozabna sestra Micka se je poročila s premožnim posestnikom, ki je bil navdušen in spreten lovec. Ta moj svak me je o počitnicah s seboj na lov jemal in učil lovske vednosti. Precej na prvem lovu sem ustrelil dva zajca, vsakega z enim samim strelom, v neznansko veselje svoje in svakovo. Zdaj je bil sklep storjen: „lovec boš“.

Kaj sem kot tak posebno zanimivega, skoraj neverjetnega doživel, bom popisal v prihodnjih številkah „Dol. Novic“, in sicer v treh oddelkih: resnični lastni dogodki, dogodki drugih lovcev, lovska latinščina.*)

I. Resnični lastni dogodki.

a) *Živega zajca vjel na trebuhu.* Imel sem 20 panjev čebel. Nekega večera sedim na klopi poleg uljnaka in gledam pridne živalice, ki se vračajo s paše, težke od obilne bire in utrujene od večurnega letanja. Nekatere imajo sam med v sebi, kar se pozna na svetlo-črnem ozadku, druge so prinesle na nožicah copate ali takozvano „obnožje“, potrebno v panju za hrano in gradivo voska. Marsikatera čebelica prileti počasi in ne more takoj v panj. Mora se nekoliko odpočiti. Vsa spehana pade pred panjem na tla ali obvisi na kaki travici in šele po kratkem odmoru zleze skozi ozka vrta v čebelni grad. Moj lovski psiček se mej tem odstrani od mene v bližnje polje iskat zajčjega sledu. Ni trajalo dolgo, kar se oglasi in vzdigne zajca z ležišča. Žene ga naravnost proti meni. Po puško iti, ni bilo časa. Stopim na stezo, ki se je vila ravno poleg uljnaka in med njivami, s kamnom v roki. Mlad zajček se prikaže in teče po razoru med zelniki naravnost k meni. Ko je poldrugi meter oddaljen, poskoči in se zakadi v moj trebuh. Ustrašil bi se bil, če ne bi bil prej videl, da je moj srditi napadnik nedolžen zajček — mladiček. Stisnem ga krepko k sebi, z desno roko pa sežem po nogah in zajčka

*) Če bi hotel kateri lovec kako izredno, čudno ali smešno lovsko, dogodbo temu spisu dodati, naj blagovoljno zapiše na listek in meni v bolnico v Kandiji pošlje. Porabil bom na dotičnem mestu. Lepo prosim.

po lovski navadi za pete vzdignem kvišku. Nesem ga domov in povem g. župniku Kulavici, ki se je po vrtu sprehajal, na kak redek način sem vjel živega zajca. Rekel je, da je slišal gonjo, čudeč se, kako da je pes utihnil, ne da bi bil kdo na zajca streljal. Drugi dan smo zajčka ocvrtega pojedli. Izvrstno nam je dišal. Mlad zajček je tako pripravljen glede okusa podoben prvi „pohani“ piški, ki pride pomladi na mizo.

Kaj je zajček nameraval, ko je z njive planil vame, kdo more uganiti. Bržkone me je imel za štor ali plot in v svojem prvem begu se je hotel kam pritisniti ter tako ulti preganjavcu.

Najemnik lova, sodnik v Zatičini, moj stari prijatelj, je izvedel o tem dogodku in se pošalil, kako se upam na njegovem svetu zajce loviti. „Kaj?“ — pravim nevoljen — „na Vašem svetu? Moj trebuh vendar ni Vaš svet, ampak moja lastnina in kar na njem ujamem, do tega nima nihče pravice kot jaz.“ Sodnik je odobril moje mnenje ter pristavil: „Dobro, pa zapomnite si, da kaj takega se Vam ne bo nič več v življenju primerilo.“ — Pač, še enkrat sem z roko ujel živega zajca. Poslušajte kako!

b) *Zajec pod snegom.* Pravega lovca ne ustavi nobeno vreme. Sname puško in se napoti v gozd, naj „solnce sije, dež prši, burja brije, sneg kadi.“ Lovci še posebno željno čakajo prvega snežička. Takrat, ko pade prva zimska novina, in sipak sneg par prstov na debelo zemljo poštupá, takrat lovec še s posebnim veseljem hiti na plano, in kako se mu mudi, da bi ja čim prej dospel na lice mesta. Takrat ima pred seboj odprto knjigo, v kateri lahko čita, koliko in katere vrste zverjad je v njegovem lovišču. — Tako sem tudi jaz po zimi na lovu užil mnogo mraza in katarov, pa tudi lepih uspehov. Zlasti to je prijetno, ker se bežeča zver daleč vidi in je po strelu takoj v snegu poznati, si li dobro ali slabo zadel ali popolnoma zgrešil. Nočem reči „falil“, zakaj pravi lovec nikdar ne „fali“. Pripeti se mu pač, da strelja „mimo“, toda „faliti“, tega izraza ni v njegovem lovskem besednjaku. —

Kakor drugi lovci sem tudi jaz nekoč drugi dan po zapadlem snegu poskušal svoj lovski blagor. Bila je debela zima in sneg do kolena. Ubral sem jo naravnost, preko njiv in s težavo sopihal ter gazil naprej. Kar postojim in zapazim ne daleč pred seboj luknjo v snegu. Zdelo se mi je, da luknja ne more biti prazna. Varno vzdigujem noge in se z narvečjo opreznostjo bližam dotičnemu kraju. Ko stojim že prav tik votline, bliskoma sežem v sneg — pogum velja — in privlečem na dan lepega uhača. Brcal je in kopitljal, kar se je dalo, pa mu ni nič pomagalo. Krepak udarea s palico mu je zadal smrt in topla mavha v suknji je ogrel njegove otrple ude.

c) *Zajec v predpasniku.* Neko nedeljo proti večeru pride k meni kmečko dekle in prinese v košari divjega zajca. Pravi: „Šla sve z mojo prijateljico po popoldanji božji službi proti domu. Steza drži čez pašnike in skozi nizko grmovje, kakor Vam znano, v našo vas. Popotoma ponavlja lepe nauke, ki smo jih v cerkvi čule. Kar se začuje lajanje psov in mlad zajec priteče proti nama. Tovaršica stopi v travo na stran, jaz pa hočem nočem počenem na tla, razgrnem predpasnik in neumni zajec naravnost smukne noter. Še nikdar se mi ni kaj takega prigodilo. V neki hiši sem izprosila to košarico, zajec pa je Vaš, ker je ujet na Vašem lovu.“ No lovci, kaj porečete? Lažem ali ne?

(Dalje pride.)

Dopisi.

Podgrad. Shodi Kmečke Zveze. V nedeljo, 21. novb. se je pri nas vršil političen shod kmečke zveze za novomeški okraj. Takega shoda do sedaj v tem kraju še ni bilo, zato se je ljudstvo zdaj zelo zanimalo, kar spričuje obilna vdeležba; vdeležili so se ga do malega skoraj vsi volivci in tudi precej žensk. Kot vladni zastopnik je bil navzoč nadkomisar, dr. Pilshofer. Poročal je g. profesor in deželni odbornik Jarc o delovanju državnega in deželnega zbora. Pojasnil je vzroke, zakaj so naši poslanci stopili v opozicijo proti dunajski vladi in opisal žalostni položaj bosanskega kmeta. Ta je popolnoma odvisen od posestnika zemlje, aga, kateremu kmet zemljo obdeluje, od tega pa njemu le nekaj malega ostane, vse drugo gre v žep gospodarja, aga. Kmeta ima aga v velikem strahu, tako da se je zgodilo, da je kmet pokleknil in poljubil agu nogo, ko je taježdil na konju. Iz tega žalostnega položaja naj bi se sedaj, ko ste Bosna in Hercegovina prišle v definitivno last avstroogrške države, oprostilo ubozega kmeta. In kdo se je lotil tega dela? Nihče drugi ne kot za kmeta čez vse skrbni Mažar. Ta je ustanovil v Bosni mažarsko banko, od katere naj bi kmet dobil denar na posodo, da odkupi od aga

zemljo in postane samostojen. Pogoji, pod katerimi bo banka posojevala denar, so pa tako neugodni, da bo kmet še na slabšem kot je bil prej. Prej je bil suženj turškega aga, sedaj bo suženj mažarskega žida. In kaj je storila dunajska vlada? Pritrdila je ustanovo mažarske banke v Bosni. Tako skrbi naša vlada za bosanskega kmeta. Sploh pa ona ni nasprotna samo bosanskemu kmetu, ampak vsim Slovanom v državi, kjer more jim meče polena pod noge in ovira napredek, skrbna je samo za Nemce. Vprašam vas sedaj, pravi govornik, ali je prav, da so se naši poslanci na Dunaju vprli taki pristranski vladi, povejte. So glasno je zadonelo, prav so storili.

Potem je poročal o delovanju deželnega zbora. Omenjal je najprvo novo lovsko postavo, po kateri bo smel kmet na lastnem zemljišču zatirati zajca, če bo občina tako sklenila. Zavladalo je splošno veselje in vsi so pritrdjevali koristni postavi. Naš kmet dobro ve, kako škodljiv je zajec ne samo sadnemu drevju, ampak tudi trti, pred katero se ga še ubraniti ni moč. Lansko leto je napravil zajec po naših vinogradih veliko škode in najemnik lova je moral šteti precej kron v povračilo škode. Govornik omenja, da postava še ni potrjena in utegne biti zavrnjena, ker se lovci pritožujejo, da se na nje premalo ozira. Pa če tudi ne bo, pravi, šli bomo zopet trkat na cesarska vrata in bomo trkali, dokler ne bomo uslišani. Dobro, dobro, kliče vse.

Dalje omenja nove šolske postave, po kateri bo imel davkoplačevalec več besede pri šoli. Osnovale so se in se še bodo na raznih krajih gospodinjске šole, da se bodo zamogla kmečka dekleta bolje podučiti v gospodinjstvu. Sploh se bode skrbelo, da se bo v ljudski šoli bolj gojil poduk v kmetijstvu, na kar se sedaj vse premalo ozira. Zato kmečki sinovi in hčere nimajo skoro nobenega veselja do kmetijstva in vse hiti le v mesta in v tovarne. Preosnovala se je tudi kmetijska šola na Grmu, da bo bolje ustrezala svojemu namenu.

Dalje govori o novi postavi zaboljšanje planin in pašnikov in se bodo delile podpore za pravilno napravo gospodarskih poslopij, kot hlevov, svinjakov. Dežela bo podpirala zgradbo cest in vodovodov, vodnjakov. (Naj bi se ne pozabilo na naš kraj, kjer imamo slabe ceste in trpimo pomanjkanje vode. Opomba poročevalca.) Država bo v prihodnje, vsaj upa se, dajala podpore v te namene 50%, tako da bode na interesente prišlo samo 20%. Razširila se bode tudi deželna norišnica. K sklepu poročila zavrača govornik dr. Tavčarja, pravi, prireja shode po Kurji vasi in Kravji dolini v Ljubljani in Ljubljancanom natveza, da hočejo poslanci S. L. S. Ljubljano na meh odreti, tega pa sam sebi ne verjame, ker dobro ve, da kmet vse denarje v mesta znosi. Dr. Tavčar pripoveduje, da se z deželnim denarjem slabo gospodarili, ko dobro ve, da je lansko leto v deželni blagajni preostalo 10.000 K in mora vedeti, kako so liberalci cela desetletja slabo gospodarili. Naposled še omenja grdega napada liberalcev na našega prevzvišenega knezoškofa. Vi poznate, pravi, našega škofa, (dobro jih poznamo, so bili že dvakrat pri nas, kličejo zborovalci) toraj veste kako vnet in pobožen so. (Res je.) Naši liberalci sedaj očitajo škofu, da ljudi pohujšujejo, ker so spisali knjigo, v kateri podajajo poduk zakonskim. Naši liberalci so grdi farizeji, ki so se tudi nad Kristusom pohujševali. (Sram jih bodi, odmeva po dvorani.)

K sklepu se zahvali domači župnik kot predsednik shoda g. dežel. odborniku za njegovo poročilo. Iz tega poročila, pravi, možje spoznate, kako skrbne in za blagor kmeta vnete poslance imamo. Oni so se zavzeli, da hočejo kmetu, ki je bil do sedaj zadnji, pomagati na noge, da kmet pride do veljave, pa tudi do boljšega stanja. Dobrodelno delovanje naših poslancev se sedaj še ne čuti, poznalo pa se bo v kratkem, ko se bodo začele izvrševati sklenjene postave. Kranjska dežela se bo popolnoma prenovila. Pa ne samo za gospodarski napredek dežele so vneti naši poslanci, vneti so tudi za najdražjo našo svetinjo, sv. vero. Pomislite možje, kam bi prišlo tudi na Kranjskem, če bi ne imeli tako izvrstnih poslancev, če bi liberalci gospodarili v deželni zbornici. Približali bi se nam v kratkem tisti žalostni časi, kakor so sedaj na Francoskem. Z ozirom na to, upam, da mi boste pritrdili, da izrečemo danes neomajno zaupanje poslancem S. L. S. in posebej še nje načelniku dr. Šusteršiču ter jih prosimo, da nadaljujejo po sedanjem potu. Drugič pa, da najestjeje ob sodimo grde napade liberalcev na našega prevz. knezoškofa in sklenemo, da se jih bomo v prihodnje še tesneje oklepali v spoštovanju in ljubezni.

Z glasnimi „Živijo“ klici na poslance in na knezoškofa so zborovalci pritrdili resolucijam.

Dostavek uredništva: Ker so bili tudi v novomeški okolici shodi slični drugim po vsej Kranjski deželi, katerih je bilo vseh ob istem dnevu okrog 60, omenjamo samo splošno, da je bil lepo uspeli shod v Prečini zjutraj po rani maši, na katerem je poročal g. dež. odbornik Jarc mej splošnim odobravanjem ondostnih vrlih mož; sprejete so bile zgornjim slične resolucije. — Ob istem času se je vršil mnogoštevilno obiskan shod v Brusnicah, na katerem je poročal imenom S. L. S. župan Stanonik, kateremu so ljudje splošno pritrjevali in sklenili podobne resolucije. — Popoldne pa je bil velik shod v Valtivasi, kjer je zopet govoril župan Stanonik ter se je izreklo ogorčenje radi hinavskega postopanja liberalne stranke proti knezoškofu.

Vsa poročila se strinjajo v tem, da so liberalci ravno nasprotno dosegli, kakor so nameravali. Ljudstvo jih je obsodilo; njih pohujšanje mladine pa bo žal tu in tam ostalo.

Šmarjeta. V sredo, 24. nov. sem z večjo družbo prijateljev obiskal Šmarjeto, to krasno, v zemljepisnem in zgodovinskem oziru tolikanj zanimivo točko naše mile Dolenjske. — Bil je nenavadno lep, solnčen jesenski dan, ki človeku ne da v sobi biti, ampak ga siloma vabi vun na zrak, v večno prijazno in lepo prirodo. Cesta v mojo radost ni bila še posuta in kočija se je iz Mesta urno pomikala ob bregovih zelene Krke, po kateri so divje race rezale brazdice, proti prijazni šmarješki dolini. — Kaj ugledamo dospelvi v vas? Delavce, ki cerkveni zvonik podirajo in so že ves gorenji del odmetali. Prihodnjo pomlad bodo začeli s stavbo nove cerkve po načrtih slavnega stavbenika pl. Vancaša. Stari zvonik je bil zidan s tako slabim gradivom, da se je le čuditi, kako da ni že davno sedel na kup: sama sipasta drobnina, le po ogljih obdelano kamenje. Zvonovi so začasno obešeni v leseni lopi. Župnik je ves vnet za zidanje in pridno kupuje stavbeni les. Pokazal nam je mojsterski sestavljene načrte. Nova cerkev bo imela mogočno in okrašeno pročelje, kakor ga daleč na okoli nima nobena druga. Višji dunajski nadzorovalni urad se je celó izrazil, da bo nova stavba imela prebogato okrašeno ospredje. Čudno! Kakor da bi za prebivališče Gospoda nebes in zemlje bila kaka reč prelepa in predraga. Novo cerkev upajo prihodnje leto spraviti do primerne višine ali celo pod streho. Pokrita bo z zarezano opeko črne barve. Torej zopet nova cerkev v novomeški dekaniji: prva v Prečini, druga v Šmarjeti, kot tretja stavba pride menda na vrsto prezidavanje v Mirnipeči in slednjič od tal nova v Toplicah. Sedanja topliška cerkev je bila postavljena takrat, ko je štela župnija samo tri vasi: Toplice, Gorenje in Dolenje Gradišče. Pozneje je bilo še 17 vasi, spadajočih pod Valtovas, topliški župniji pridruženih, cerkvice pa je ostala ista, za takó obilno povečano župnijo premajhna, na vse strani nezadostujoča. Poleg tega je cerkev prestala požare in potrese ter kaže na več krajih sumljive razpokline. Ako se ne bodo Topličani kmalu in z vso resnobo lotili zidanja nove cerkve, se utegne zgoditi, da bo stara razpala v grobljo in prisilila ljudi k zidanju. Posnemajte sosedo!

Uršna sela. V obrambo vrlega moža. Ko so „Dol. Novice“ dne 12. nov. poročale nemilo dogodbo, da je v kočevski vasi Travnji dol, občina Čermošnjice, brez tiru in sledu zginil otrok, mala punčka, ljubljanka svojega očeta, je bilo po pravici pričakovati, da se bo žalostna zadeva na ta ali oni način kmalu pojasnila. Toda nič in nič, gosta tema pokriva nesrečni dogodek, dokler polagoma ne zapade popolni pozabi. —

Pač pa teče preiskava proti lovcem, ki so ravnostisti dan v tamošnji rebri iskali divjačine. Ker drugih oseb ne morejo prijeti, je sum obvisel na lovcih, da je morda kateri izmed njih po nesreči otroka ustrelil in skrivaj odstranil. Zlasti se je sum obrnil na posestnika Fr. Zamida iz Uršnih sel, ki je povedal, da je nekje slišal otroški jok, dasi ne ve, je li glas prihajal od vasi ali z vnanje okolice, ker so bili lovci daleč od ondi razstavljeni. Ker je šel Zamida s svojo hčerjo Micko, ki ga je v to nagovarjala, po noči otroka v tisti smeri iskat, odkoder je čul otroški jok, se je sum še močneje njega oklenil. Blagosrčna hči Micka je rekla očeta: „Pomislite, atek, kako hudo je bilo Mariji in Jožefu pri srcu, ko sta božje Dete zgubila in tri dni v žalosti in skrbih iskala. Pojdiva iskat, morda se nama posreči, dete najti! Koliko veselje bova očetu napravila.“ Oče se je vdal in napotila sta se ljudomila človeka z lučjo v dotični kraj, ne da bi našla kak sled o zgubljeni deklici.

V obrambo posestnika Fr. Zamida tu očitno izjavljamo, da je na glasu kot poštenjak do zadnjega lasu, da je eden narboljših posestnikov in narugledniših možakov, marljiv gospodar, znan in spoštovan blizu in daleč. Dasi njegova hiša ni gostilna, je vendar priljubljeno zavetje vseh, ki imajo na Uršnih selih ali v oko-

lici kak opravke. Vsakdo, naj bo duhovnik ali uradnik, bogoslovec ali dijak, znanec ali neznanec, je z narvečjo gostoljubnostjo sprejet in postrežen. Narvečja gospoda je stopala čez prag te hiše, uradne komisije so imele tu obravnave, celó sedanji škof so ob neki priliki obiskali ta kmečki dom, ki je dala katoliški Cerkvi enega duhovnika in naši Kranjski visokega deželnega uradnika, odlikovanega z redom železne krone III. v.

Posestnik Zamida gre res, kedar mu čas dopušča, za kratek čas, na lov. Daleč nima, par korakov, pa je v grmovju. Narmanj 30 let že nosi puško in je v lovskih krogih priznано skušen lovec in spreten strelec. Malokedaj mu zver uide, ako prileti blizu njega. Pa da bi tak lovski očiak spustil strel na kaj drugega kot na bežečo zver, kdo bi si upal trditi ali verjeti? Ravno tako, da bi plahi in strela se boječi otročaji hodili lovcem za petami?

Čas, ki vse skrivnosti dvigne na površje, bo tudi v to temno zadevo posvetil ter očistil, našega očeta Zamida in druge lovce vsakega suma.

Iz Šent Jerneja. Dne 28. novembra je imelo slovensko katoliško izobraževalno društvo svoj občni zbor, ki je bil dobro obiskan. Predsednik je pozdravil v toplih besedah navzoče. Pohvalil podpornike, posebno č. g. župnika Antona Lesjak, kateri celo leto brezplačno daje čitati „Slovenca“, „Domoljuba“, „Bogoljuba“, „Narodnega Gospodarja“, „Dol. Novice“ in še več drugih listov. Ravno tako je pohvalil vrlega g. kaplana Leopolda Kolbezna, tajnika, ki vsako knjigo podari izobr. društvu, katera je le za to primerna. Tudi druge odbornike je toplo pohvalil, ki podpirajo predsednika. Imeli smo do trideset časnikov, pa sedaj so sklenili le nekatere še obdržati. Račun se je odobril in tudi stari odbor s predsednikom potrdil. Le na mesto k vojakom poklicanega Globavsa so izvolili g. kaplana Petra Likar. G. tajnik se je zahvalil za spretno vodstvo predsedniku izobr. društva. Ko so še nekateri plačali udnino za prihodnje leto 1910, se je zborovanje zaključilo.

Ljubljana. Mladeniška organizacija in Zveza Orlov. — Poročali ste že, da se je tu vršil mladeniški tečaj, ki je trajal 14 dni. Navzočih je bilo na njem mnogo mladeničev iz vseh slovenskih pokrajin, ki so pazno sledili temeljitim predavanjem, ki so jim začrtala pot, po kateri naj hodijo i v svojih društvi. Primerno se je zaključil ta mladeniški tečaj dne 11. novb. z občnim zborom Zveze Orlov, katerega se je vdeležilo do 200 zastopnikov. — Zanimalo vas bo po Dolenjskem, ako iz odborovih poročil izveste, kako se je to telovadno društvo hitro in lepo razvilo. Zveza „Orlov“ šteje že 94 odsekov, izmed teh jih je na Kranjskem 69 (Gorenjsko 29, Notranjsko 22, Dolenjsko 18) na Goriškem 15, na Štajerskem 8, na Primorskem 1, na Koroškem 1. — Telovadcev je 1671, netelovadcev 342, podpornih članov 677. Časopisa „Mladosti“ prihaja med člane 1237. „Čebelic 8 lastnih in 23 pri drugih društvi skupno. Javnih telovadb so imeli Orli lani 48, izletov v raznih krajih 242 predavanj pa 259. Uniformiranih Orlov je že 767. — Razvrščeni so po okrožjih, zdaj 10, katera štejejo 1350 članov z 41 odseki. Dne 12. decembra bodo mladeniči agitirali za krščansko časopisje. — Javne telovadbe v večjem obsegu so bile več: na Gorenjskem in Notranjskem, ena pa na Dolenjskem — v Šmartnem pri Litiji. Manjše pa tudi na Krki, v Črnomlju, Podzemlju in Zagradcu. Največja telovadba je bila v Kamniku dne 8. avgusta, katere so se udeležili skoro vsi odseki. Za 1. 1910 se sklene 5 večjih prireditvev mej temi ena na Dolenjskem. Zvezni predsednik je zdravnik dr. L. Pogačnik. V odboru so tudi vsi predsedniki odsekov. Iz tega kratkega poročila razvidite, da je zopet Dolenjska tudi na tem izobraževalnem polju zaostala. Mladenči na noge, pridružite se svojim slovenskim sobratom, da si bistríte um, blažite srce in krepčate telo. Na zdar!

Belokranjski glasnik.

Z Vrha pri Vinici. (Ogenj.) Pretečeno nedeljo popoldan ob 6. uri je nastal ogenj v skednju hiš. št. 18 v Dalnjih Njivah tuk. župnije. — Pogorel je pod in blizu stoječa hiša. Mirnemu vremenu in hitri pomoči domačih in drugih ljudi, ki so iz svojih vasi pritekli na pomoč, se je zahvaliti, da ni vsa dvajset številka broječa vas upepeljena. Kako je ogenj nastal, se natanko ne ve.

Domače novice.

Duhovske vesti. Na župnijo Sela pri Šumbregu je bil v ponedeljek umeščen č. g. Josip Podlipnik. — G. Josip Lavtar gre iz Cerkeļ pri Kranju za župnega upravitelja na goro pri Sodražici.

Sedemstoletnica. Franciškanski red obhaja letos sedemstoletnico svoje ustanovitve. Ta izvanredni dogodek se bode po možnosti tudi v Novem mestu slovesno praznoval. Vršila se bo v ta namen v tukajšnjem franciškanskem samostanu tridnevna in sicer dne 6., 7. in 8. dec. po sledečem vzporedju: Dne 5. dec. bo zvečer po Ave Mariji slovesno zvonjenje. — Dne 6. dec. bo o 5. uri sv. maša, o polu 6. pridiga, o 6. izpostavljeno sv. Rešnje Telo in slovesna sv. maša. Sv. Rešnje Telo ostane celi dan izpostavljeno mesto v kapiteljski cerkvi. Svete maše bodo tudi ob 8., polu 9. in 10. uri. Popoldne o polu 6. litanije, zahvalna pesem in blagoslov. — Dne 7. dec. ob 5. sv. maša, potem pridiga in ob 6. slovesna sv. maša. Ob polu 6. litanije in blagoslov. — Dne 8. dec. ob 8. uri po navadi. Ob polu 10. pridiga in potem pontifikalna sveta maša. Ob 4. popoldne pridiga, slovesne litanije, zahvalna pesem in blagoslov.

Predstojništvo francišk. samostana.

Umrl je dne 1. dec. ob 3. uri jutraj v Novem mestu občeznani odvetniški sollicitator g. Franc Karlin po kratki mučni bolezni. Jako lepega pogreba dne 2. dec. se je vdeležilo več društev in obila množica odličnega meščanstva. Naj v miru počiva!

Miklavž pride v nedeljo 5. decembra zvečer ob 7. uri v kat. rok. društvo. Stariši se opozarjajo, da sprejema darila gosp. Picelj, čevljarški mojster ravno tam. Vstopnina za odrasle 40 vin., otroci prosti. — Ker bode za zabavo dobro skrbjeno, želeti je obilne udeležbe.

Vabilo na društveni shod društva rokodelskih mojstrov dne 5. dec. točno ob 10. uri dopoldne v dvorani društva kat. rok. pomočnikov. Spored: 1. Govor. 2. Poročilo o odborovem delovanju. 3. Poročilo g. Vodnika o shodu izobraževalnih društev v Ljubljani. 4. Razgovor o pouku učencev. 5. Posvetovanje o razmerju mojstrskega društva z rok. društvom. 6. Določitev prihodnjega občnega zbora. 7. Raznoterosti. K točnemu in zanesljivemu obisku vljudno vabi Odbor.

Porotne sodbe pri tuk. okrož. sodišču so bile samo v ponedeljek in torek. O sodbah prihodnjič.

Glasba. Desetero moških zborov, zložil Ign. Hladnik op. 56. Cena 2 K. — „Mir“ v štv. 91 ocenjuje te skladbe tako-le: Skladbe niso pretežavne in se odlikujejo po vsih prednostih Hladnikovih skladb. Hladnik je v prvi vrsti pristno slovenski skladatelj, kakor si ga želi narodni pevec, njegove skladbe so polne mehkih, sanjavih melodij, po navadi bariton-solo brez težkih zapletljajev, ki jih ljudski pevec ne mara. Vsled tega so njegove skladbe zelo priljubljene. Zbirko priporočamo kar najtopleje.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu novembru 1909 je 224 strank vložilo 69.026 K 29 v, 222 strank vzdignilo 88.003 K 80 v, 8 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 13.200 K, 393 menic se je eskomptovalo za 125.049 K. Stanje vlog 3.532.675 K 35 h. Denarni promet 481.573 K 41 h, Vseh strank bilo je 1390.

Gospodarske drobtine.

— **Tečaj za krmljenje živine.** Na ta tečaj, ki ga priredi kmetijska šola na Grmu to nedeljo 5. decembra t. l. opozarjamo še enkrat naše gospodarje in kmetske mladenče. Tečaj traja od 9. do 11. dopoldne in od 2. do 4. popoldne. Dopoldne je pouk v šoli in sicer po tem redu: Živalska prebava, množina potrebne krme, vrednost različnih krmil, raba in nakup močnih krmil, pripravlanje in pokladanje krme. Popoldne od 2. do 4. je praktičen poduk v hlevu in v krmilnici. Z ozirom na važnost tega tečaja za napredek naše živinoreje, vabimo vse vnete živinorejce in kmetske mladenče, da se ga mnogoštevilno udeleže. Vstop h tečaju je vsakemu prost.

— **Čiščenje njiv od kamna.** Pri nas je mnogo kamnite zemlje. Kako škodo dela kamenje po njivah in drugih zemljiščih, je vsem dobro znano, zato pa kaže vsako priliko porabiti, da se znebimo nadležnega kamna. Zlasti njive je trebiti od kamna, da pridobimo več rodovitnega prostora in da jih lažje obdelujemo. Prav sedaj, dokler na dobimo novega snega, bi se dale njive trebiti in čistiti od kamna.

— **Napajanje krav.** Voda je važna za živalsko telo, saj obstoji živalsko telo poglavitno iz vode. Več kot polovico živalske teže odpade na vodo, ki se nahaja v mesu in drugih delih

teles. Voda je važna pa tudi za tvorbo mleka. Zato nam pa ne sme biti vsejedno, koliko žival pije in koliko dobi vode. Za dobro prebavo in presnovo je treba, da dobi žival dosti pijače in je na to še posebno gledati pri molznih kravah. Premrzla voda ni dobra. Tudi je žival manj pije. Če je voda tako mrzla, da zmrzuje, potem ne moremo zahtevati, da bi živina dosti pila. V takih slučajih je prav, če se daje živini nekoliko postane vode, kateri se lahko primeša nekoliko soli, da jo žival še raje pije. To tekne živini in njeni mlečnosti.

— **Proti kriticam in podganam.** Proti kriticam priporoča Dr. Hotter v Gradecu sledeče sredstvo. Iz 10 dek turšične moke, 5 dek pšenične moke in iz 3 dek ogljikovokislega barita se napravi s pomočjo vode debelo testo, ki se razvalja in razreže v male blekce. Ko se ti posuše, se polože v luknje krtic in sicer po 2 ali 3 blekci. Na to se luknja previdno zakrije. Te blekce kaže prej še poškopiti s petersiljevim oljem, kateremu se primeša špirita, da se olje na ta način stanjša. To sredstvo priporoča tudi agrikulturno-botanični zavod v Berlinu in sicer tudi proti podganam. Ta zavod pripravlja in prodaja tak strup in sicer kilo po 1-20 K.

— **Pesa za prasiče** je prav dobra krma, ako je dosti obložena in ako se ne daje v vodeni, preveč redki kuhi. Ako pokladamo peso v primerni množini poleg druge tečnejše krme, vpliva pri mladih prasičih posebno ugodno na rast. Mladi prasiči se razvijajo po pesi tako ugodno kakor pri dobri paši. Seveda ne sme manjkati oblode. Pri svinjah pa vpliva pesa posebno ugodno na boljšo mlečnost. Ugodni vpliv pese se je pokazal posebno po krajih, kjer dobivajo prasiči zgolj zrnato klajo, turšico in palisko, kakor n. pr. v Ameriki.

— **Zeljne kocene treba uničiti.** Pri nas se zeljni koceni puščajo po zeljnikih radi v nemar, da tam strohne in segnijo. To ni prav! Po teh kocenih se razmnožuje tisti škodljivec pri zelju, ki dela na mladih sadikah kakor grah pozneje kakor lešnik debele bulice, ki kvarijo vso rast in jo zatirajo. Ta škodljivec se imenuje kljunotaj. V teh bulicah živi njegova ličinka in tudi v kocenih jo najdemo na pozno jesen. Zeljni koceni naj se zaradi tega uničijo, da se tu pokonča škodljiva golazen. Koceni se dajo porabiti za krmo prasičev, če jih zrežemo na stroju, ali naj se pa sežgo. Na noben način jih pa ni puščati čez zimo na njivi.

— **Varujmo kokoši pred mrazom.** Če je zunaj premrzlo, naj se ob takih dnevih kokoši sploh ven ne spuščajo. Zgodi se sicer, da jim zmrznejo rože, pa tudi lahko ozebejo noge. Vse to pa povzročuje velike bolečine in nezgode. Zmrzle rože in grebene kaže odrgniti s snegom in namazati pozneje z oljem ali vazelino. Sploh je pa varovati kokoši pred mrazom, ker živali, ki trpe na en ali drugi način zaradi mraza, ne morejo dajati nobenega užitka in nam gredo večkrat tudi k nič.

— **Podkožna pegavost sadja.** Naše voščenke so izvrsten sad, imajo pa to napako, da dobe pod kožo rade rjave pege, ki so grenke in ki kvarijo vrednost sadu. Proti tej napaki, ki jo dobe navadno potem, ko že nekaj časa ležijo, se priporoča, da spravljamo voščenke v temne in zračne prostore in da jih ovijemo s svilnatim popirjem.

— **Gospodarji, preskrbite si seme boljše repe!** Letos je nedostajalo iz pisalca teh vrstic nepoznatega vzroka marsikateremu gospodarju v novomeški okolici semena dobre domače repe. Zato so bili primorani, si repnega semena pri novomeških prodajalcih semen kupiti. Toda iz tega semena pridelana repa, izkazala se je na jesen v prav slabih lastnostih. Cimo napravila je sicer prav lepo, da reči se sme že velikansko, ali repa sama na sebi bila je pa kaj slaba. Predvsem razodeva v obliki bolj korenu, kakor pa repi podobno obliko. Njeno meso, je namesto sneženo bele rumenkaste barve. Vrh tega je pa njeno meso trdo ter grenkotrpkega, na redkev ali goršico spominjajočega okusa. Skratka, iz kupljenega semena pridelana repa, je za ukisanje sploh za jed prav slaba; z našo domačo se v tem obziru niti primerjati ne da. Ona je vsled njenih naštetih slabih lastnosti le za krmljenje prasičev ter goveje živine uporabna. In le za to uporabo sejejo jo ravno v severnih živinorejskih deželah kakor na Angleškem, Holandskem itd. kjer jej „Turnips“ pravijo. Repo te vrste, toraj turnips-repo za seme puščati, nikakor ne kaže, kajti dobra domača sorta, je tudi za živino boljša, to je boljšega okusa kakor pa v govoru stoječa ptuja. Zato svetujemo našim gospodarjem, da si le repo domače to je okroglo ploščate oblike za seme čez zimo ohranijo. Kdor bi take ne imel, naroči naj si, dokler je še čas, iz Gorenjskega take repe, ali pa iz Vipavske doline repo tamošnje vrste. Vipavci pridelujejo namreč že od nekdanj repo, katera je prav dolge oblike. Ta repa je iz-

virno francosko, Nemci jej velijo pariška repa. Ona je odločno veliko rodovitnejša memo na Dolenjskem domače, okroglo ploščate oblike, ona je pa tudi veliko sladkejšega in nežnejšega mesa. Predstojništvo „kmetijskega društva v Vipavi“ bi gotovo prav rado s tako semensko repo postreglo, in še je čas za naročitev.

Ameriški novičar.

= Washington. Po več kot trimesečni odsotnosti vsled potovanja po severnih, zahodnih in južnih državah se je predsednik Taft vrnil v glavno mesto ter se zopet naselil v Beli hiši.

= Cherry, Ill. Tu se je pripetila v premogokopu strašna nesreča. Vneli so se plini in nastala je eksplozija, katera je vzela življenje 384 premogarjem. Novejša poročila trdijo, da je med njimi tudi 18 slovenskih ponesrečencev, a imena še niso znana. Žaluje 200 udov in 1000 sirot.

= Joliet. Spet je pokosila bela žena enega izmed pijo-nirjev naše naselbine. Bivši dolgoletni cerkveni reditelj Mat. Pašič je umrl za jetiko. Črno sv. mašo in pogrebne obrede je opravil domači g. župnik, Rev. F. S. Šusteršič, ki je rajnika tudi previdel s sv. zakramenti za umirajoče. Pokojni Pašič je dosegel starost 56 let. Doma je bil iz Vrtače, semiške fare, na Dolenjskem, kjer zapušča zeno in hčer. V Ameriki ozir. Jolietu je bival že okoli dvajset let. Kot mnogoletni cerkveni reditelj je opravljal svojo službo po strogem vojaškem redu, da se je takoj spoznalo v njem nekdanjega vojaka avstrijskega. Bil je dobra, poštena duša in zato zelo priljubljen vsepovsod v naši naselbini.

= New York. Naselniški urad na Ellis Islandu je objavil statistične podatke o naseljevanju v oktobru. Iz teh podatkov je razvidno, da je prišlo 56.812 naseljencev v našo luko in med temi je bilo 10.122 takih, ki so bili že preje v Zjedinjenih državah.

Največ naseljencev je naravno tudi v oktobru prišlo zopet iz Avstro-Ogrske, kjer vlada med evropskimi deželami največja mizerija, tako da je ljudstvo prisiljeno seliti se kar trumoma. Iz imenovane države je prišlo namreč v imenovanem mesecu 15.626 naseljencev. Italija, katera je bila v prejšnjih časih prva glede naseljevanja, je poslala v oktobru v Zjedinjene države preko New Yorka 10.122 oseb in Rusija, ki je večja nego vse ostale evropske države skupaj, poslala je v minulem mesecu le 5733 naseljencev, kateri pa niso Rusi, temveč večinoma čifuti, Finci in ponekoliko tudi Poljaki. Iz Nemčije je prišlo 3493; iz Švice 372; iz Grške 2137; iz Turčije 2093; iz Anglije 3357; iz Irske, je prišlo več možkih, kakor žensk.

Naseljenci so prinesli v deželo 1.518.321 dol. denarja. K sorodnikom je potovalo 44.942, k prijateljem 9388 naseljencev, dočim je bilo 2482 takih, ki tukaj niso imeli poznanstva in sorodnikov.

= Eveleth, Minn. Slovenci smo začeli staviti krasno cerkev sv. Družine sredi meseca junija, pa bode koncem novembra že narbrž dodelana. Cerkev je iz rudeče opeke, 125 črvenljav dolga in 54 široka. Slovenci imamo kar veselje to krasno stavbo ogledovati in komaj čakamo, da bomo mogli zopet v svojej cerkvi službo božjo opravljati. Večina rojakov kaj rada prispeva v gmotnem oziru. Rojaki, kadar pridete na Eveleth, vam ne bode treba vpraševati po slov. cerkvi, ker zvonik se vidi povsod, odkoder pridete. Cerkev stoji sredi mesta, samo en block od glavne ceste in tri od železničnih postaj.

Cherry, (Illinois), 15. novembra. V rudniku St. Paul Coal Company je nastala eksplozija. Okoli 400 rudarjev je izgubilo življenje. Rudnik gori. Reševalne poizkuse so opustili. Eksplozija je nastala vsled tega, ker se je vnel kup sena. Pet ur po eksploziji so prinesli iz rudnika 82 trupel. Ravnateljstvo rudnika izjavlja, da je nemogoče, da bi bili še živi rudarji, katere je zasulo. Ker je nemogoče, napeljati v rudnik vodo, so zaprli vhod v rove, da zaduše na ta način požar, čegar plameni švigajo do površja. Večina ponesrečenih rudarjev so Avstrijci in Italijani. Narbrž so tudi Slovenci vmes.

Listnica uredništva:

G. dopisniku v Mirni peči: Za to številko prepozno.
G. K. Pelko 90E. W. 19. St. Chicago Ill. Prejeli smo poslano naročnino, plačano je sedaj tudi še za leto 1910.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Visokorodna gospa M. Gorjani 10 K; g. Fr. Možina 2 K; Prečenska fara velik voz živil; g. Fr. Zupančič, pos. Mirna peč zelja in krompirja; gdč. N. Rome, Trška gora, sodček kisa; č. g. Porenta, župnik v Stopičah, vrečo jabolk dijakom za Miklavža. Bog povrni! Nekateri fare, iz katerih so dijaki v dijaški kuhinji, se še niso oglasile. Vodstvo kuhinje se prav lepo priporoča za repo (kadi stoje še prazne!) in za drva.

Loterijske številke.

GRADEC, 27. novembra 54 61 33 42 38

Sejmi na Dolenjskem v mesecu decembru.

V Novem mestu (sejmica) in sejm v Žužemberku 6.; v Metliki 7.; v Mokronogu 9.; v Kostanjevici in v Višnji gori 13.; v Škocjanu in v Kandiji 16.; v Črnomlju 21.; v Mirni peči 29.

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	20	81	Leča	—	—
Rž	14	31	Bob	—	—
Koruzna	12	36	Ajda	11	71
Oves	8	13	Proso	—	—
Ječmen	—	—	Soršca	—	—
Krompir (mernik)	1	20	Lan	—	—
Fižol	13	—	Jajca po 5 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	—	—			

Dražbeni oklic.

E 528/9

6

Dne 9. decembra 1909 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 dražba zemljišča vl. št. 593 k. o. Mirna peč — obstoječe iz zidane z opeko krite hiše in ene njive s pritlikino vred.

Nepremičnini je določena vrednost na 952 K 40 h, pritlikini na 4 K 40 h. Najmanjši ponudek znaša 637 K 88 h pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se ob enem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnine, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobé v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolihu spodaj oznamjenega sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, odd. II.,

dne 23. oktobra 1909.

(251)

Dražbeni oklic.

E 527/9

11

Dne 7. decembra 1909 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 375, 376, 377 in 378 k. o. Češence s pritlikino vred.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi je določena vrednost na a) vl. št. 375 — 738 K 40 h, b) vl. št. 376 — 682 K 20 h, c) vl. št. 377 — 1930 K 72 h in d) vl. št. 378 — 2821 K 96 h pritlikini na 1 K 12 h.

Najmanjši ponudek znaša ad a) 492 K 28 h, b) 454 K 80 h, ad c) 1287 K 15 h in ad d) 1852 K 18 h pod temi zneski se ne prodaje.

Odobrene dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 5 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobé v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolihu spodaj oznamjenega sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 30. oktobra 1909.

(252)

Sprejemem dečka

ne manje kakor 13 let starega, kateri je večš slovenščine in nekoliko nemščine v pisavi in jeziku ter računanju. (256-0-1)

Karol Barborič, zaloga oblačilnega blaga.

Krasne jaslice

za cerkev ali za društva so na prodaj pri

J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Cena 180 kron.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo 198-0-13)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{1}{2}\%$

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Ne v razložnem oknu

ampak v prodajalni knjig in umetnin

URB. HORVAT-a so na razpolago

ravnokar došle (255-3-1)

najlepše umetne, božične in novoletne razglednice.

Izjava.

Podpisani naznanjam, da nisem nikdar plačnik za kakoršne koli dolgove, ki bi jih napravila moja žena Marija Teropčič na moje ime. Svetujem tedaj, da jej ne da nihče, bodisi denarja, bodisi blaga, na upanje.

Št. Peter pri Novem mestu, 30. novembra 1909.

254)

Andrej Teropčič, posestnik, Češence št. 12.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegâm!

(54-20-20)

Dobi se povsod!

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu si usojam uljudno naznaniti, da sem se preselil in da izvršujem od sedaj naprej svoj

fotografski obrt

v Kandiji v hiši gosp. Fr. Kovača (poprej „pri Čebelarju“).

Fotografiral bodem v popolnoma zaprtem, po zimi zakurjenem, vsem zahtevam fotografičnega ateljeja ustrezajočem ter v vsakem času zelo ugodnem prostoru.

Da postrežem sl. občinstvu tudi z popolnoma modernimi slikami, fotografiral bodem lahko z umetno svetlobo. Slike izvršujem na raznih modernih papirjih raznih barv, v vsakovrstnih oblikah od najmanjšega formata do naravne velikosti.

Reprodukcije, koloracije in vsa v to stroko spadajoča dela.

Za mnogobrojni naklonjeni obisk se priporoča

s spoštovanjem

(253-0 1)

H. Dolenc.

Izdajatelj in založnik Urban Horvat.

Odgovorni urednik A. Žlogar.

Tisk J. Krajec nasl.

Stavbeno podjetje Znidarčič & Stepančič

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se toplo priporočata

(170-0-20

Znidarčič & Stepančič.

Radi popolne opustitve gospodarstva prodalo se bode

v graščini Breitenau (Zalog)

več konj, krav in prasičev, kakor tudi vsi pridelki letošnjega leta, kakor: žita, repa, detelja, seno, slama, koruza itd.

Nadalje prodalo se bode vse njive, travnike in gozde na parcele in sicer

dne 5. decembra ob 11. uri dopoludne

v gostilni Marije Kristan v Zalogu št. 15.

Ravnatam odda se v najem tudi kantina pri opekarni. Tozadevna vprašanja naj se naslove na oskrbnništvo graščine Breitenau pri Rudolfovem.

(45-3 3)

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOÚVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-40)